

РЕШЕНИЕ

№ 14625

гр. София, 01.09.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 175 СЪСТАВ, в публично заседание на
тринадесети юни през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ПЕТЪР ИВ. МИНЧЕВ

при участието на секретаря РОЗАЛИЯ ИВ. ЗАФИРОВА
като разгледа докладваното от ПЕТЪР ИВ. МИНЧЕВ Гражданско дело №
20221110126192 по описа за 2022 година

Производство е образувано по искова молба, подадена от М. Г. С. срещу А.Т.Г с която е
предявен осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД за сумата от **269,75
лева**, представляваща разлика между платените от ищеца суми и чистата стойност на
кредита по Договор за потребителски кредит Г.К № .... /обозначен като номер .... от
31.07.2019г. и Анекс към договор за потребителски кредит Г.К № .... по транш с пореден №
.... от 10.05.2021г., ведно със законната лихва, считано от дата на подаване на исковата молба
до окончателно изплащане на вземането.

Ищецът твърди, че между страните е сключен договор за потребителски кредит Г.К №
.... под формата на кредитна линия с максимално разрешен лимит съгласно спецификацията
на кредитните продукти на дружеството, при ГЛП в размер на ... %. Излага, че съгласно
договора в срок до края на следващия ден от предоставянето на сумата по кредита
кредитополучателят е длъжен да учреди обезпечение – поръчителство на 2 физически лица,
които да отговарят на определени от кредитора критерии или банкова гаранция, като при
непредоставянето на някое от възможните обезпечения, се начислявала неустойка, чийто
размер бил посочен в погасителния план към договора за кредит. На 10.05.2021 г. на ищеца
бил отпуснат заем в размер на ... лева, с погасителна вноска 38,81 лв., брой на
погасителните вноски 18 и честота на същите 15 дни. Общата сума, която следвало да се
върне без оскъпяване била в размер на ... лева, а с оскъпяване /т.е. наред с начислена
неустойка в размер на ... лева/ възлизала на ... лева. Твърди, че е погасил предсрочно сумата
по договора, като извършил плащания в общ размер на ....ева. Твърди, че договорът за
кредит е нищожен поради противоречие със закона, в която връзка излага, че не е спазена
предвидената от закона форма и че липсва съществен елемент от съдържанието на договора
– размер на ГПР. Твърди, че действителният размер на ГПР е над максимално допустимия

съгласно ЗПК. Подробно аргументира, че клаузата за неустойка, противоречи на закона и добрите нрави. Сочил, че непредоставянето на обещани обезпечения е основание за прилагането на разпоредбата на чл. 71 ЗЗД, а не за начисляване на неустойка. Поддържа, че клаузата е неравнопоставна, както и че не е индивидуално уговорена. Развива подробни съображения в насока, че в размера на ГПР следва да се включи и неустойката. Излага също и че клаузата за възнаградителна лихва е нищожна поради противоречие с добрите нрави, т.к. надвишавала трикратния размер на законната лихва. В договора не било посочено и правото на отказ на потребителя от него. С оглед изложеното счита, че целият договор за кредит е нищожен, евентуално оспорените клаузи, поради което развива съображения в насока, че е дължима единствено чистата стойност по кредита, поради което претендира връщане на надплатените суми. Моли съда да уважи предявения иск. Претендира разноски.

В срока по чл. 131, ал. 1 ГПК е постъпил отговор на исковата молба, с който предявеният иск се оспорва. Ответникът не оспорва, че между страните е сключен договор за кредит със соченото в исковата молба съдържание. Оспорва твърденията на ищеца относно нищожност на договора, респ. на конкретни негови клаузи. Сочил, че договорът за кредит е с шрифт и във форма съгласно изискванията на ЗПК. Подробно аргументира, че размерите на ГПР и ГЛП са съобразени със законовите изисквания. Излага, че в договора е посочено правото на отказ на потребителя. Подробно аргументира, че клаузата уреждаща неустойката не е нищожна, както и че е индивидуално уговорена. Моли за отхвърляне на предявения иск. Претендира разноски.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 12 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Исковата молба /след извършеното уточнение на конкретното кредитно правоотношение/ е редовна, а предявеният с нея иск е процесуално допустим. Както е уточнено, в исковата молба е допусната техническа грешка и договор за потребителски кредит № ... г. не е предмет на предявения иск, поради което липсва обективен идентитет между настоящото производство и гр.д. № ..... по описа на СРС, 140-ти състав.

По така предявения иск, в тежест на ищеца е да установи следните обстоятелства: е да докаже факта на плащане на процесната сума на ответника.

В доказателствена тежест на ответника е да докаже е да установи, че е налице основание за получаването на сумата, което включва наличието на валидно правоотношение по договор за потребителски кредит, размера и изискуемостта на вземанията по него, наличието на валидна неустоечна клауза и клауза за заплащане на възнаградителна лихва, както и че клаузите, от които произтичат процесните вземания, са индивидуално уговорени.

Страните не спорят и с окончателния доклад по делото съдът е обявил за безспорни и ненуждаещи се от доказване по реда на чл. 146, ал. 1, т. 3 ГПК следните обстоятелства: че между страните е сключен договор за кредит от 10.05.2021 г. със соченото в исковата молба съдържание, както и че ищецът е направил в полза на ответника плащания по процесния договор за кредит, чийто общ размер възлиза на сумата от ....ева.

Освен безспорния им характер, тези обстоятелства се установяват от представения договор за кредит, общи условия и експертно заключение по съдебно-счетоводна експертиза.

От приетия препис от Договор за потребителски кредит от 31.07.2019г. се установява, че между страните е сключено правоотношение, по силата на което ответникът А.Т.Г АД е предоставил на ищеца потребителски кредит под формата на кредитна линия с максимално разрешен лимит съгласно спецификацията за кредитните продукти на ответника. Срокът на действие на договора е една година от влизането му в сила с клауза за многократно автоматично продължаване с по още една година до настъпване на общо пет години от влизане в сила на договора. В рамките на срока на договора за потребителски кредит кредитополучателят може многократно да усвоява суми по кредита /“траншове по кредита“/ до максимално разрешения лимит, като необходимо условие за усвояване на следващ транш по кредита е кредитополучателят да е погасил изцяло всички свои задължения по усвоен предходен транш по кредита. Условията на погасяване на всеки транш се уговарят с анекс към договора. Уговорената цел на кредита е за лични нужди на потребителя.

От приетия Анекс към договора от 10.05.2021г. се установява, че ответното дружество е отпуснало на ищеца транш по кредита в размер на ... лева, платим на 18 седмични погасителни вноски, всяка от по 38,81 лева. Възнаградителната лихва е в размер на 98,58 лева, годишният процент на разходите е ..., а размерът на неустойката за непредоставяне на обезпечение съгласно т. 6.6 от договора за кредит е ... лева за целия срок на погасяване на транша.

Видно от съдържанието на договора и анекса, същите са съставени в еднакъв вид, формат и размер на шрифта и съдържанието им е написано на разбираем език.

В т. 6.1 от процесния договор за кредит е предвидено, че в срок до края на следващия ден, считано от деня на предоставяне на сумата по кредита, кредитополучателят е длъжен да предостави на кредитодателя следните обезпечения по кредита: банкова гаранция или поръчителство на физически лица. В т. 6.2 от договора се съдържат изискванията на кредитора към банковата гаранция – да бъде в размер на ... лева със срок на валидност от 30 дни след крайния срок за погасяване на всички задължения по настоящия договор. В т. 6.3 се съдържат изискванията към всеки един от двамата поръчители – да имат нетен размер на осигурителен доход в размер на ... лева да бъдат лица над 20-годишна възраст; да работят на безсрочен трудов договор; да имат не по-малко от 5 години трудов и осигурителен стаж; да не са кредитополучатели или поръчители по друг договор за кредит, включително и такъв с кредитодателя; да нямат неплатени осигуровки за последните две години; да нямат задължения към други кредитни или финансови институции или ако има – кредитната история на поръчителя в ЦКР на БНБ една година назад да е със статут не по-лош от „редовен“. В клаузата е предвидено още, че по своя преценка кредитодателят може да откаже да приеме предложените му поръчители, както и да изиска осигуряването на повече от двама поръчители.

В т. 6.6 от договора е предвидено, че при неизпълнение на задължението за

предоставяне на обезпечението в срок, кредитополучателят дължи на кредитодателя неустойка за всеки период, за който не е предоставил обезпечение. Размерът на неустойката е изрично посочен в погасителния план към съответния транш по кредита. Уговорено е неустойката да се начислява и заплаща от кредитополучателя заедно със съответната погасителна вноска.

Съдът, като съобрази описаните по-горе клаузи, намира, че процесният договор за кредит не отговаря на изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, тъй като уговорената в него неустойка представлява разход по кредита, който следва да бъде включен при изчисляването на годишния процент на разходите. Съобразно правилото на чл. 19, ал. 4 ЗПК годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове или във валута, определена с постановление на МВР /основен лихвен процент плюс 10 пункта/, което към 2021г. /когато е отпуснат процесният транш по кредитната линия/ означава, че лихвите и разходите по кредита не могат да надхвърлят ... от заетата сума. Този извод следва от дефиницията на понятието "общ разход по кредита за потребителя", съдържаща се в § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, според която това са всички разходи по кредита, включително лихви, комисионни, такси, възнаграждения за кредитни посредници и всички други разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия; общият разход по кредита за потребителя не включва нотариални такси.

В разглеждания случай е несъмнено, че получаването на кредита е обусловено от заплащането на неустойката. Това е така на първо място, защото изискването за предоставяне на обезпечение чрез поръчителство или банкова гаранция съдържа множество ограничения и конкретно определени параметри, които – предвид характера, броя и изключително краткия срок за предоставяне – правят задължението за предоставяне на обезпечение изключително трудно изпълнимо. Еднодневният срок за предоставяне на обезпеченията е прекомерно кратък и това създава значително затруднение за потребителя, както за предоставяне на обезпечение чрез поръчители, тъй като същите следва да бъдат двама и всеки от тях следва да отговаря на критерии, чието изпълнение подлежи на удостоверяване пред кредитора чрез предоставяне на официални документи, така и относно безусловната банковата гаранция, за учредяването на която също е необходимо набавяне на документи и одобрение от кредитна институция.

Показателно е и обстоятелството, че компенсаторната неустойка санкционира неизпълнение на задължение, различно от главното задължение на кредитополучателя по договора /да върне заетата сума/, и се дължи независимо от това, дали кредитополучателят плаща дължимите погасителни вноски на уговорените падежни дати. Обезпечението на кредита няма самостоятелно значение извън неговата функция да гарантира изпълнението

на главното задължение. Обезпечението не е самоцел и вредите, които възникват за кредитора при липсата му, са последица от невъзможността на кредитора да удовлетвори вземането си от обезпечението, ако кредитополучателят не плаща задълженията си. В случая, обаче, неустойката изначално не е обвързана с настъпването на каквито и да било вреди за кредитора и се дължи независимо от това, дали такива биха могли реално да настъпят или не.

Не може да бъде пренебрегнат и фактът, че неизпълнението на задължението за предоставяне на обезпечение е санкционирано с неустойка, чийто размер надхвърля 66 % от сумата по транша. Касае се за вземане, което, ако беше включено в размера на годишния процент на разходите, той при всяко положение би надхвърлил законоустановения размер от .... Видно от експертното заключение по ССЧЕ, при уговорените условия на транша, в случай че неустойката бъде включена в годишния процент на разходите, неговият размер би бил .... Следователно единствено формалното уреждане на вземането като неустойка прави възможно неговото начисляване, без това да влече след себе си нищожност на уговорката.

От съвкупната преценка на всичко изложено по-горе следва извод, че с предвиждане на въпросната неустойка не се цели обезпечаване на договора, а осъществяване на кредита чрез кумулиране на скрито възнаграждение, което обяснява и уредената още при сключването на договора клауза, предвиждаща неустойката да се прибавя към погасителните вноски.

Следователно процесната неустойка има характера на "общ разход по кредита за потребителя" по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК и е следвало да бъде включена в годишния процент на разходите. Доколкото, съгласно гореизложеното, неустойката представлява сигурно възнаграждение за кредитора, което той очаква да получи към датата на сключване на договора за кредит, то посочването на годишен процент на разходите без включване на това възнаграждение цели въвеждане на потребителя в заблуждение относно разходите му по кредита, а именно, че те ще бъдат в размер на 49 % годишно, а не на ... годишно. При това положение посоченият в договора годишен процент на разходите не позволява на потребителя да прецени икономическите последици от сключването на сделката, каквото именно е предназначението на ГПР, а ГПР, който изначално не е годен да изпълни своето предназначение, не е правно валиден. Ето защо в случая е налице нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК – непосочване на годишен процент на разходите, и приложение следва да намери нормата на чл. 22 ЗПК.

С оглед гореизложеното и на основание чл. 23 ГПК, ищецът-кредитополучател дължи на ответното дружество единствено чистата сума по кредита – размера на усвоената главница от ... лева, без да дължи лихви, неустойки и други акцесорни вземания. От приетото и неоспорено експертно заключение по ССЧЕ се установява, че за периода от 10.05.2021г. до 20.09.2021г. ищецът е заплатил на ответното дружество сумата от ....ева по процесния договор и транш, което надхвърля размера на уговорената главница с 269,75 лева. Така установената разлика съвпада напълно с размера на исковата претенция и подлежи на връщане на ищеца поради начална липса на основание за нейното плащане съгласно чл. 55, ал. 1, пр. 1 ГПК.

Ето защо предявеният осъдителен кондикционен иск е основателен и следва да бъде уважен изцяло.

По разноските.

При този изход от спора, право на разноски има единствено ищецът. Същият е сторил разноски за държавна такса в размер на 50 лева и за депозит за възнаграждение на вещо лице в размер на 250 лева, или общо 300 лева, които следва да му бъдат присъдени. Видно от представения договор за правна защита и съдействие, ищецът е бил представляван безплатно на осн. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв от мл. адв. И. Н., поради което и на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв. вр. чл. 7, ал. 2, т. 1 НМРАВ, на мл. адв. Н. следва да бъде присъдено възнаграждение в размер на 400 лева.

Предвид изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА А.Т.Г с ЕИК: ....., със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Сребърна“ № 16, „Парк лейн“ офис център, ет. 8, да заплати на М. Г. С., с ЕГН: *****, с адрес: гр. София, ж.к. „Люлин“, бл. 302, вх. В, ет. 14, ап. 67, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД сумата от **269,75 лева**, представляваща разлика между платените от ищеца суми и чистата стойност на кредита по Договор за потребителски кредит Г.К № .... /обозначен като номер .... от 31.07.2019г. и Анекс към договор за потребителски кредит Г.К № .... по транш с пореден № .... от 10.05.2021г., ведно със законната лихва, считано от 19.05.2022г. до окончателно изплащане на вземането, както и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК сумата от **300 лева**, представляваща сторените по делото разноски.

ОСЪЖДА А.Т.Г АД да заплати на мл. адв. И. П. Н., с адрес на упражняване на дейността: гр. София, ул. „И.Д № 7, ет. 5, ап. 9, на основание чл. 38, ал. 2 ЗАдв сумата от **400 лева**, представляваща адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна защита на М. Г. С..

РЕШЕНИЕТО може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____